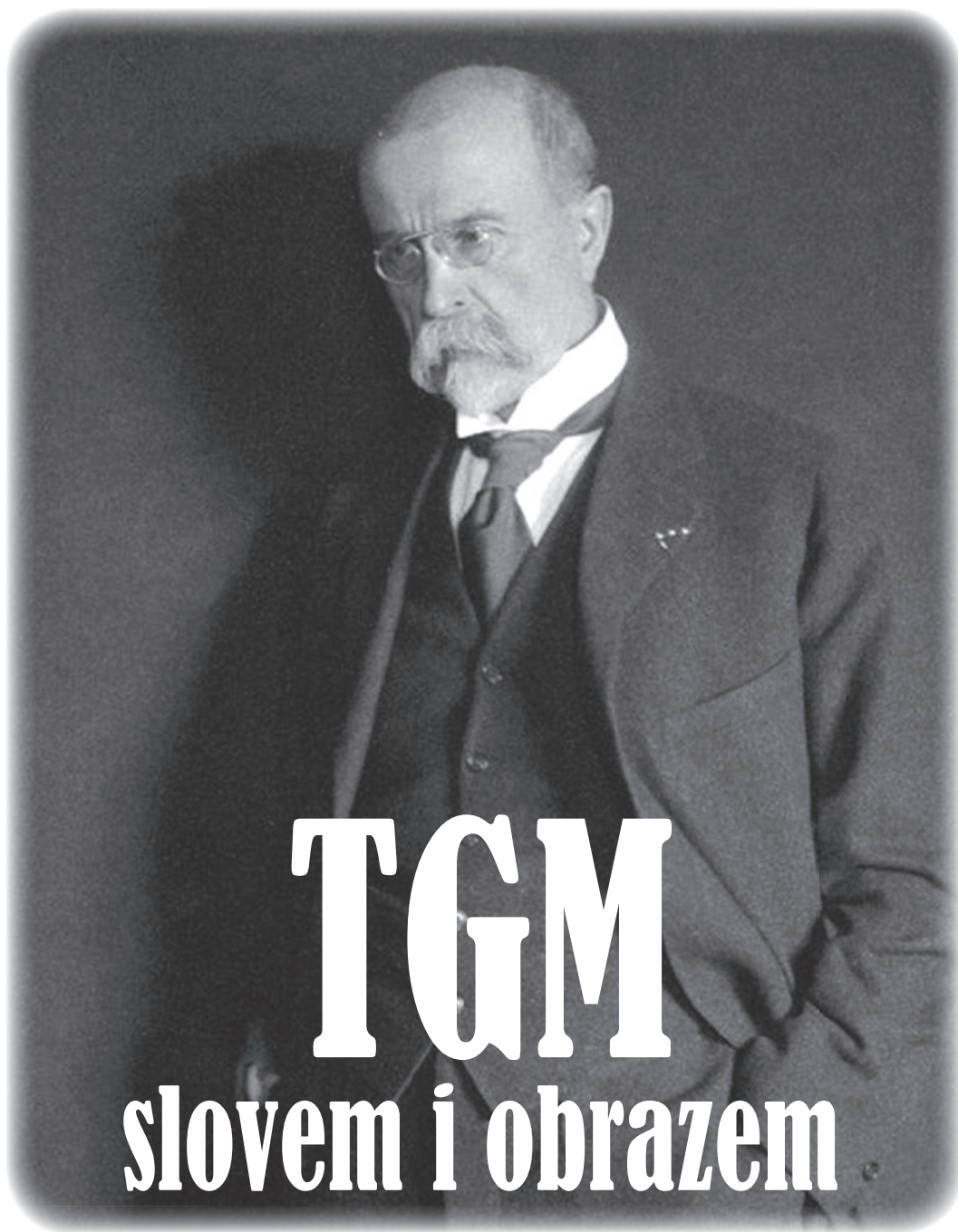

TGM

slovem i obrazem

1850–1937

F. G. Masaryk

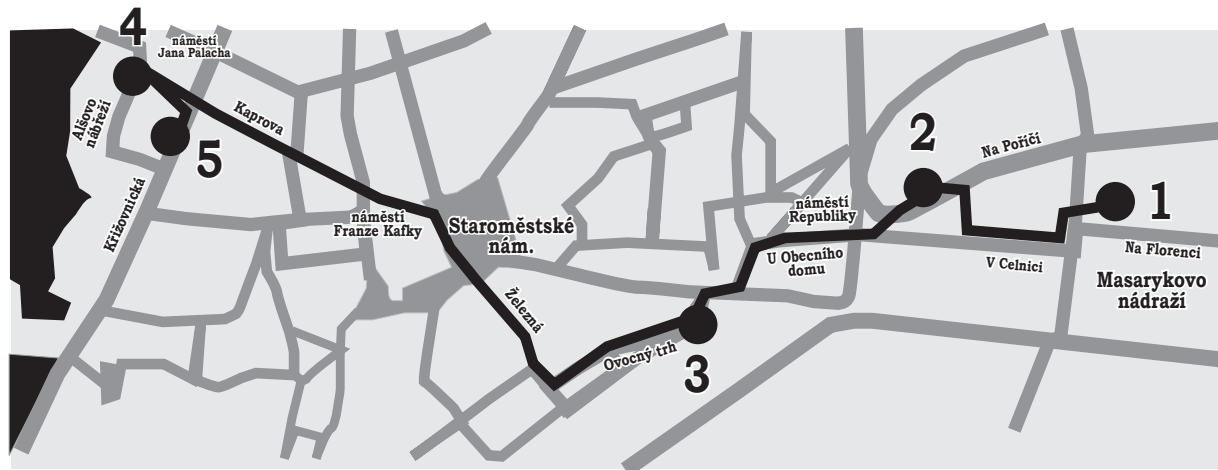
PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

Zuzana a Eugen Brikciusovi
uvádějí pouliční výstavu

TGM

slovem i obrazem

na kterou poskytlo grant hl. m. Praha

Citáty vybral a chronologii sestavil Jaromír Slomek
Graficky upravil Ivo Hornáček

Partneři:

Moser

STOPKA
NÁBYTEK SVĚTOVÝCH ZNAČEK

Ing. Jiří Bek

1850

✱ 7. března narozen v Hodoníně

1856

✱ začíná chodit do německé triviální školy v Hodoníně

1861/63

✱ studuje na nižší reálce v Hustopečích

1864

✱ učí se strojním zámečnickem ve Vídni, po šesti týdnech z učení utíká

1864

✱ učí se kovářem v Čejči

1865

✱ nastupuje do sekundy německého gymnázia v Brně

1869

✱ přechází na gymnázium ve Vídni

1872

✱ maturuje

1873

✱ poprvé v Praze

1872/76

✱ na filozofické fakultě ve Vídni studuje klasickou filologii, filozofii, estetiku, psychologii

1875

✱ předsedou Českého akademického spolku ve Vídni

1876/77

✱ studuje na univerzitě v Lipsku

1878

✱ poprvé v USA, 15. března v New Yorku sňatek s Charlottou Garriguovou

1878

✱ učitelem na vídeňském gymnáziu

1879/82

✱ soukromým docentem na vídeňské univerzitě

1879

✱ 3. května narozena dcera Alice

1880

✱ 1. května narozen syn Herbert

Živý, štíhlý, sně-
dý hošík měl zá-
jem o vše a rád četl.
Vypůjčoval si kni-
hy ze zámku. Uči-
tel a farář si všimli
nadaného chlapce
a přemluvili rodiče,
aby ho dali na stu-
dia. Střední školy
tenkrát byly vesměs
německé. Tomáš
studoval nejdřív na
reálce v Hustope-
čích, potom se krát-
ce učil zámečnictví
ve Vídni, ale jedno-
tvárnou práci dlou-
ho nevydržel a vrátil
se domů. Na Čej-
či se učil kovářství

a pak se dostal do Čejkovic za učitelského prakti-
kanta.

Při návštěvě Čejkovic jsem se setkala s jedním
jeho žákem. Přišel ke mně a velmi posvátně mi
hlásil: „Já se na vašeho tatínka pamatuji. On nás
učil. Jednou jsme ho zlobili, a tak nás poslal pro
vrbové proutí. Když jsme je přinesli, listy ořezal,
udělal metlu a našibal nám přes ruce.“

Alice Masaryková
(*Dětství a mládí*, 1960)

První jakýsi román jsem začal psát na gymnáziu v Brně. Tehdy jsem se už sám živil, svého bratra jsem držel na študiích; byl jsem nejstarší ve třídě, měl jsem konflikty s kantory a poznal jsem lásku... Zkrátka, myslel jsem, že už mám bůhvíjaké zkušenosti, a tož jsem začal psát román svého života. Když jsem měl napsáno několik kapitol, předčítal jsem to kamarádům před koupáním u řeky; to se ví, kluci se chtěli raději koupat, byli netrpěliví, ale já jsem nepřestal, dokud jsem to nepřečetl celé. Pak mi jeden z nich, takový Hanák, řekl: „Tomášu, něco tak hlópyho sem jakživ neslyšel!“ Tož jsem to spálil.

TGM parafrázovaný Karlem Čapkem
(Hovory s TGM – Věk mladosti, 1928)

Masaryk studoval na univerzitě latinu, řečtinu a filozofii, ale o svém příštím povolání měl nejasné plány. Už byl docentem filozofie na vídeňské univerzitě, a přece uvažoval jednou i o tom, jak by to vypadalo, kdyby šel do Ameriky. Bude tam péci pro živobytí české koláče a buchty a na filozofii bude mít dost volné chvíle. Proč by nemohl být lepším pekařem?

Jan Herben

(Chudý chlapec, který se proslavil, 1928)

Pod komínem stojím zpříma,
tlustý buřtík před očima,
srdce mámí marné touhy.
Ten buřtík je ale dlouhý!

Chňapni po něm, než se zkrátí!
Huš – už je tu s metlou máti,
co má buřty na starosti.
Kuš – dnes tě s ním nepohostí.

TGM

*(v korespondenci s přítelkyní Zdenkou Šemberovou;
německé verše z prosince 1876 z knihy Nechte mne
zapomenouti na sny mé, 1996, přeložil do češtiny
Josef Hiršal)*

Tak rychlého spojení jsem neočekávala (nebo jsem se nenadála), znát se sotva dva měsíce a troufat se upoutati na celý život budoucí. (...) Žijte navždy blaze! Tuším, že zanedlouho Vám nebude zapotřebí „přátelství“ mého, „našeho“ vůbec.

Zdenka Šemberová

(příteli Tomáši Masarykovi v dopise z 14. 8. 1877)

Obáváte se, že známost naše jen málo trvala; tuším, že se mýlíte. Byli jsme v Lipsku denně pět až osm hodin spolem, a tu jsem mohl důkladně charakter mé Charlie studovati, což jsem taky činil, a za šest týdnů, tuším, možno člověka seznáti.

Tomáš Masaryk

*(přítelkyni Zdence Šemberové
v dopise z 27. 8. 1877;
z knihy Nechte mne zapomenouti na sny mé, 1996)*

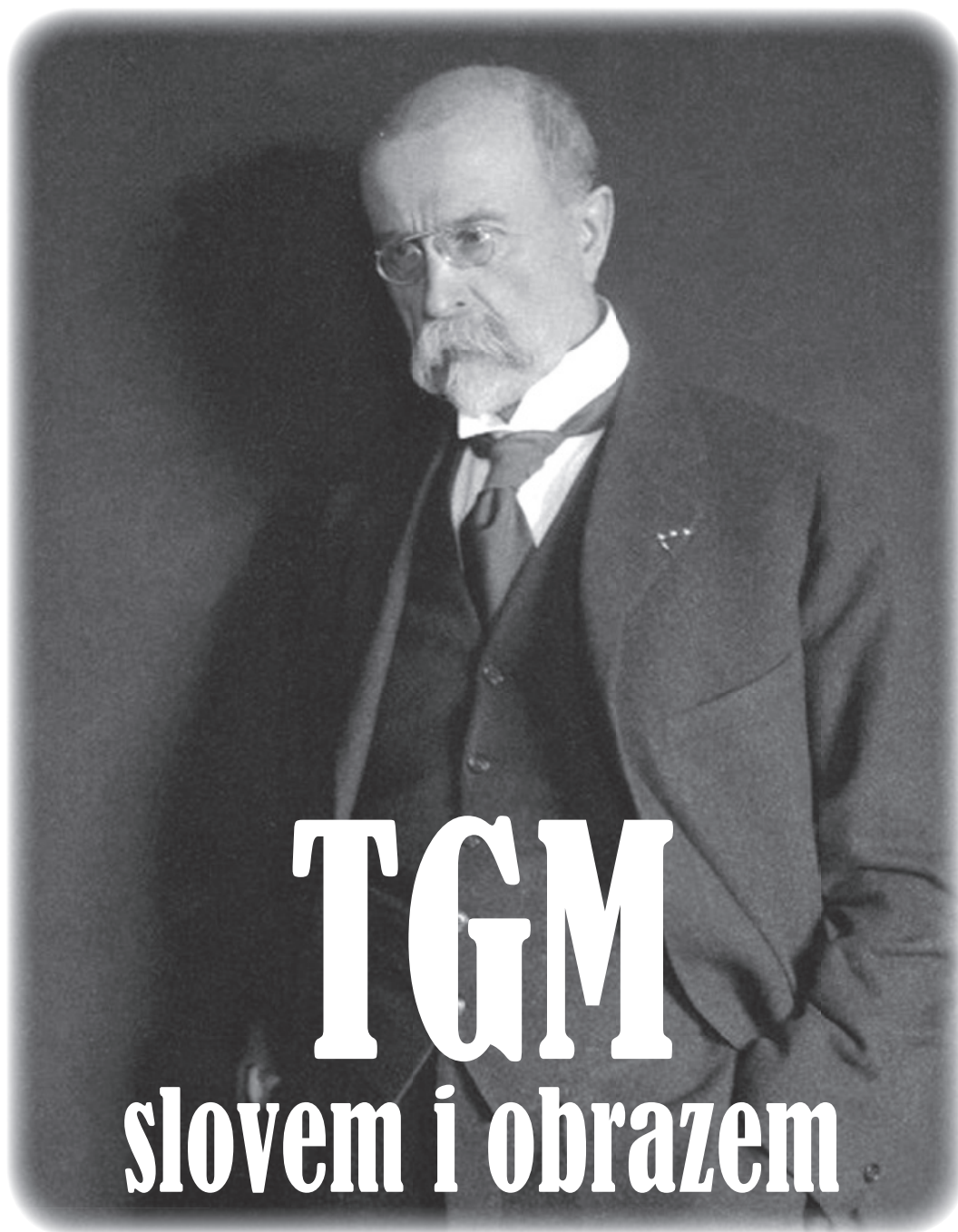

Charlottina rodina byla po otci dánská; matka byla Američanka a podle genealogů byly obě rodiny neobyčejně staré; Garriguové pocházejí z jižní Francie – je tam posud pohoří La Garrigue – a prý byli potomky Kapetovců, dokonce Ludvíka IX. Svatého; také po přeslici je to rod starý, řekli bychom aristokratický. Jsou z „otců poutníků“, kteří opustili Anglii pro náboženské přesvědčení v XVII. století. Tož podle toho v žilách mých dětí proudí královská krev; pokud to byli mužové výborní, je to dobře, ale stěží byli výbornými lidmi všichni.

TGM parafrázovaný Karlem Čapkem

(Hovory s TGM – Věk mladosti, 1928)

TGM

slovem i obrazem

1850–1937

F. G. Masaryk

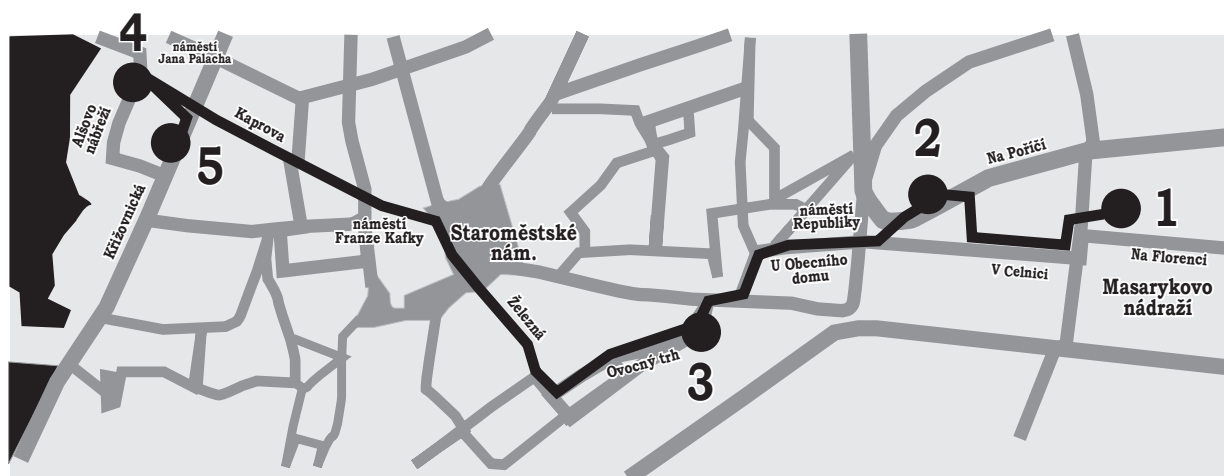

Zuzana a Eugen Brikciusovi
uvádějí pouliční výstavu

TGM

slovem i obrazem

na kterou poskytlo grant hl. m. Praha

Citáty vybral a chronologii sestavil Jaromír Slomek
Graficky upravil Ivo Hornáček

Partneři:

Moser

STOPKA
NÁBYTEK SVĚTOVÝCH ZNAČEK

Ing. Jiří Bek

- 1882 * mimořádným profesorem na vznikající české univerzitě v Praze
- 1883 * zakládá vědecký časopis *Athenaeum*, stává se jeho šéfredaktorem
- 1886 * vstupuje do boje proti pravosti *Rukopisu královédvorského a Rukopisu zelenohorského*
- 1886 * 14. září narozen syn Jan
- 1887 * poprvé v Rusku
- 1890 * 2. března narozena dcera Eleonora (téhož roku umírá)
- 1891 * poslancem říšské rady za mladočechy
- 1891 * 26. května narozena dcera Olga
- 1892 * poslancem českého zemského sněmu za mladočechy
- 1893 * vzdává se mandátů kvůli vnitrostranickým rozporům
- 1893 * spoluzakládá revui *Naše doba*
- 1895 * *Česká otázka*
- 1896 * *Karel Havlíček*
- 1896 * *Jan Hus*
- 1897 * řádným profesorem pražské univerzity
- 1898 * *Otázka sociální*
- 1899 * polenský proces, tzv. hilsneriáda
- 1900 * spoluzakládá Českou stranu lidovou (realistickou)
- 1901 * *Ideály humanitní*
- 1903 * o prázdninách ve Velkém Dřevíči u Hronova se naučí jezdit na kole
- 1907 * znovu zvolen do vídeňské poslanecké sněmovny
- 1913 * *Rusko a Evropa I, II*

Herbert mi vypravoval toto: Masaryk jel někam vlakem. Proti němu seděl bodrý, hovorný pán, který brzy začal o časových věcech, a netrvalo dlouho, dostal se na Hilsnera a na Masaryka. Jak prý ten Masaryk kazí mládež, co prý mu bylo do toho kluka židovského, proč jen se do toho pletl, kolik asi za to dostal od židů a tak dále. Masaryk ho ještě popichoval: „Ten zkazil studentů, ó já, a co dostal od židů za to, že hájil Hilsnera, to si nikdo nedovede ani představit! Ten člověk má peněz, že neví, co s nimi.“ Tak si notovali a bodrý pán se rozohňoval víc a víc; byl šťasten, že trefil na posluchače, který mu ve všem přisvědčoval. Dojeli na stanici, kde bodrý pán musel vystoupit. „Velice mě těšilo, že jsme si tak pěkně pohovořili, to se vždycky nestává... A rače dovolit, abych se představil. Jsem ten a ten,“ a vřele tiskl Masarykovi ruku. „Taky mě těšilo, já jsem – Masaryk.“ Hovorný pán zkoprněl, nohy pod ním klesaly, nezmohl se už ani na slovo a sotva se vymotal z vagonu. „Tak měl taťka taky jednou legraci,“ dodal Herbert.

Josef Jaroslav Filipi
(S Masarykovými, 1947)

To hlavní
teprve
přijde.

TGM

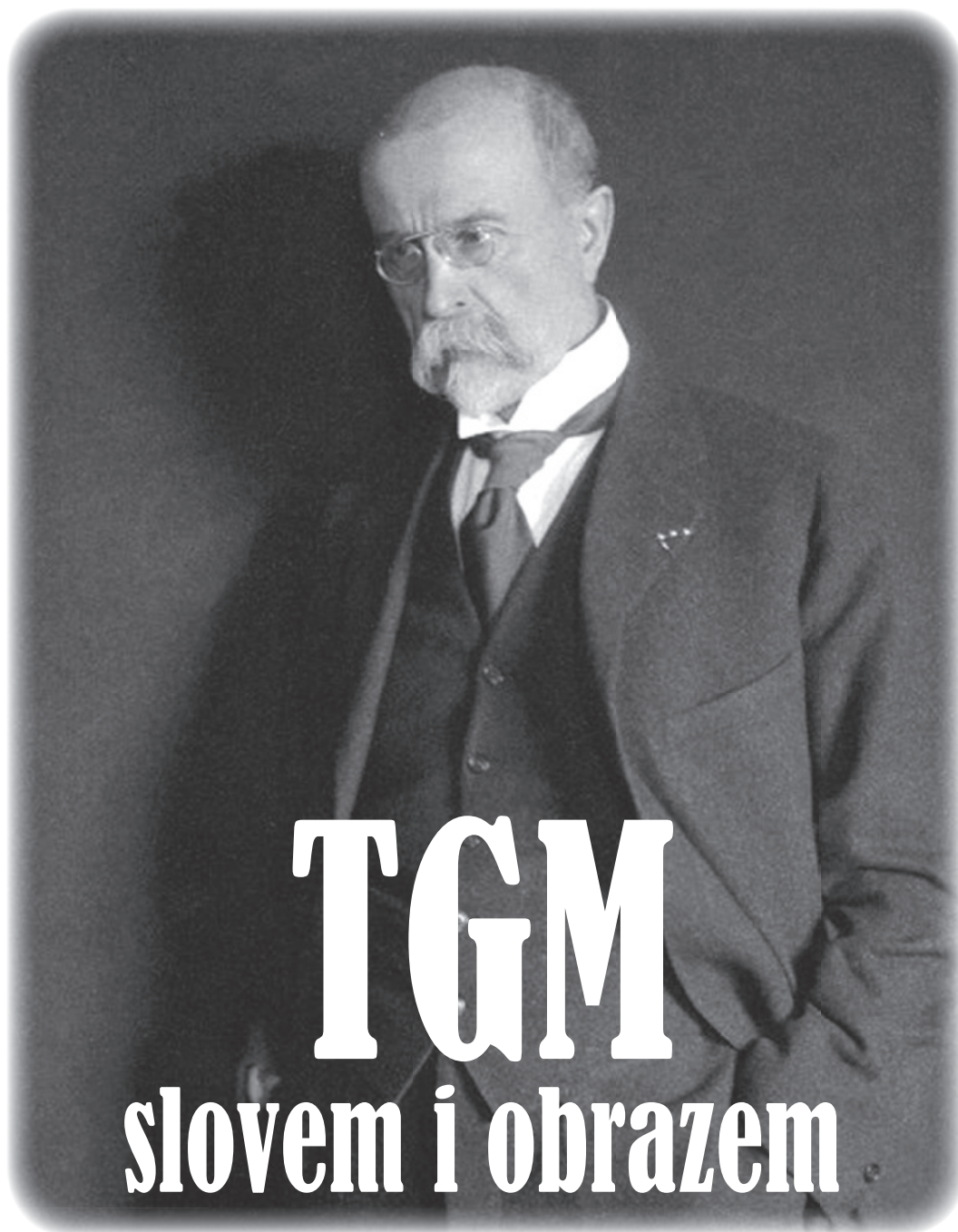
(při oslavě svých šedesátin v březnu 1910)

Řekl jste (...) v jedné své řeči na říšské Radě vídeňské velice krásně: „Komu je Ježíš vůdcem, nemůže být antisemitou. Ne proto, že Ježíš a apoštolé byli Židé, ani proto, že staré křesťanství má velmi mnoho židovského, ne: přijímám-li Ježíše, nemohu být antisemitou, jedno, nebo druhé.“

Emil Ludwig

(Duch a čin. Rozmluvy s Masarykem, 1935)

TGM

slovem i obrazem

1850–1937

F. G. Masaryk

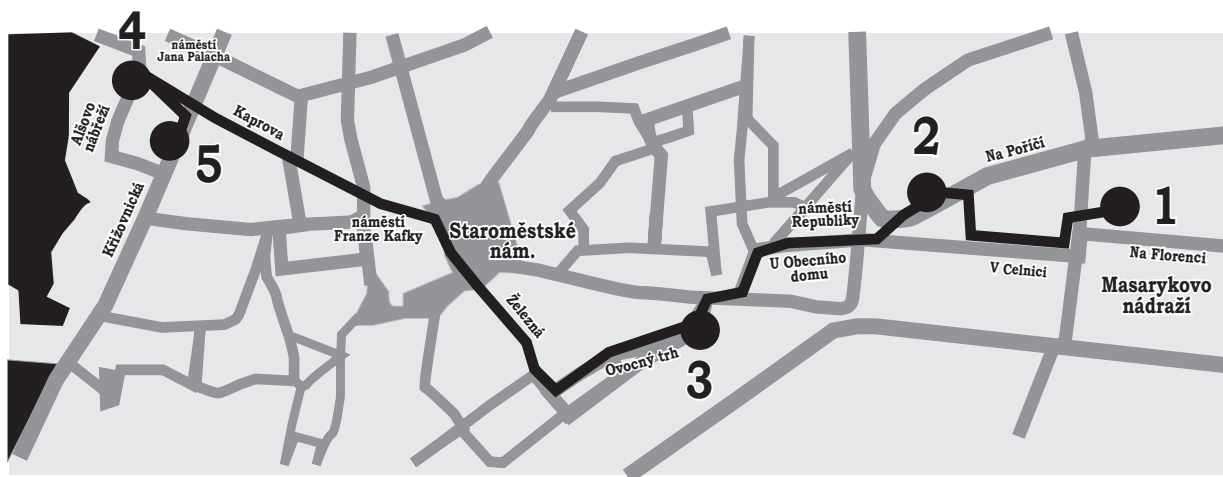
PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

Zuzana a Eugen Brikciusovi
uvádějí pouliční výstavu

TGM

slovem i obrazem

na kterou poskytlo grant hl. m. Praha

Citáty vybral a chronologii sestavil Jaromír Slomek
Graficky upravil Ivo Hornáček

Partneři:

Moser

STOPKA
NÁBYTEK SVĚTOVÝCH ZNAČEK

Ing. Jiří Bek

1914

- ✱ v Bad Schandau v Saském Švýcarsku ho zastihne začátek první světové války

1914

- ✱ s dcerou Olgou odchází do exilu

1914

- ✱ přes Itálii dorazí do Švýcarska

1915

- ✱ 15. března umírá syn Herbert, malíř

1915

- ✱ v Paříži spoluzakládá Český zahraniční komitét

1915

- ✱ 4. července v Curychu a 6. července v Ženevě u příležitosti výročí Husovy smrti otevřeně vstupuje do protirakouského odboje

1915

- ✱ *Mistr Jan Hus a česká reformace*

1915

- ✱ usazuje se v Londýně, přednáší na univerzitě King's College; hlavou čs. odboje

1916

- ✱ předsedou Národní rady československé

1916

- ✱ jednání s francouzským premiérem Briandem

1916

- ✱ v Londýně začíná pravidelně jezdit na koni

1917

- ✱ jede do Ruska, podílí se na organizaci československých legií

1918

- ✱ přes Japonsko putuje do Kanady

1918

- ✱ počtvrté v USA, 30. května podepisuje Pittsburskou dohodu, jedná s prezidentem Wilsonem

1918

- ✱ *Nová Evropa*

Velmi by nám pomohlo, kdybych vám mohl ukázat dobrou mapu evropských národů; taková mapa však neexistuje. Tento nedostatek etnologického zeměpisu je velmi příznačný pro stav vědy v tomto odvětví sociologického studia, které se během války a jako její přímý důsledek stalo tak důležitým. Ještě závažnější je skutečnost, že přestože trvá válka i neustálé diskuse o různých národnostech, nemůžete si koupit mapu, která by ukazovala rozšíření různých národů; najde-
te mapy politické, železniční atd., ale ne národopisné. Pomyslete, hlavní problém této války není graficky zachycen, přestože den co den více než rok se vedou nekonečné diskuse, v tisku i na veřejnosti, které se týkají národnostní otázky.

TGM

(v přednášce na King's College, Londýn 19. 10. 1915)

V povaze rakouského Kaisera žádné ušlechtilé rysy nebyly. Byl to průměrný, lhostejný, tvrdý absolutistický monarcha postrádající lidskost. (...) Potvrzoval popravy, které svědčily, že si naprosto nezaslouží být po-

věřen mocí. (...) Pravda je, že František Josef byl povrchní a neměl v povaze hlubší polohy. Přijímal svá trápení i svou vládu jako něco samozřejmého, a vždy se brzy utěšil. Nakonec se stal k zármutku netečným, zcela zaujat svou pýchou a zachováním své dynastie. Časem se ho jeho rodinná neštěstí dotýkala právě tak málo jako utrpení osmi národností jeho říše, bojujících za svobodu.

TGM

(Weekly Dispatch 3. 12. 1916)

Zpráva, že jsem byl odsouzen k trestu smrti, pro mě nebyla neočekávaná. Jsem však v bezpečí v Londýně a ve spojeneckých zemích a má první myšlenka směřovala k přátelům doma, kteří teď mohou být každým okamžikem zatčeni rakouskými úřady pod záminkou, že jsou se mnou ve spojení. To se dělo před mým odsouzením, to se bude dál dít ještě více po něm. Ubohá oběť bude několik měsíců nebo rok zadržována ve vězení a pak propuštěna, protože se vymyšlené spojení nedokáže.

TGM

(Sunday Times 17. 12. 1916)

Vídeňský lékař a slavný operatér, profesor Lorenz, napsal po převratu do Neue Freie Presse článek o prezidentu Masarykovi. Líčil v něm, jak kdysi, když byl sám ještě asistentem na klinice, přišli k němu dva studenti, aby jim dal několik soukromých lekcí z anatomie. Jeden z těch studentů byl Tomáš Masaryk. Při jedné lekci se pitvalo. A Masarykovi ujel jaksi nůž, takže řízl příliš hluboko. „Kdybyste takhle řezal do živého člověka, to by vícekrát nevstal,“ podotkl prý tehdy Lorenz a v Neue Freie Presse k té vzpomínce dodal politicky: „Za války Masaryk totéž provedl na Rakousku. Byla to špatná operace. Rozřezal je, aby vícekrát nevstalo.“ Prezident tu vzpomínku četl a nelenil Lorenzovi poslat přátelskou opravu: „Mýlíte se, ona to byla už mrtvola.“

Ivan Herben

(Malé historky o velkém muži, 1934)

**Věříme
v demokracii,
věříme
ve svobodu
– a ve
svobodu
vždy větší
a větší.**

**profesor Tomáš G. Masaryk,
předseda vlády a ministr financí,
generál dr. Milan R. Štefánik,
ministr národní obrany,
a dr. Edvard Beneš,
ministr zahraničních věcí a vnitra**

*(závěrečná slova Prohlášení nezávislosti československého národa
zatímní vládou československou, Paříž 18. 10. 1918)*

Pozdrav TGM

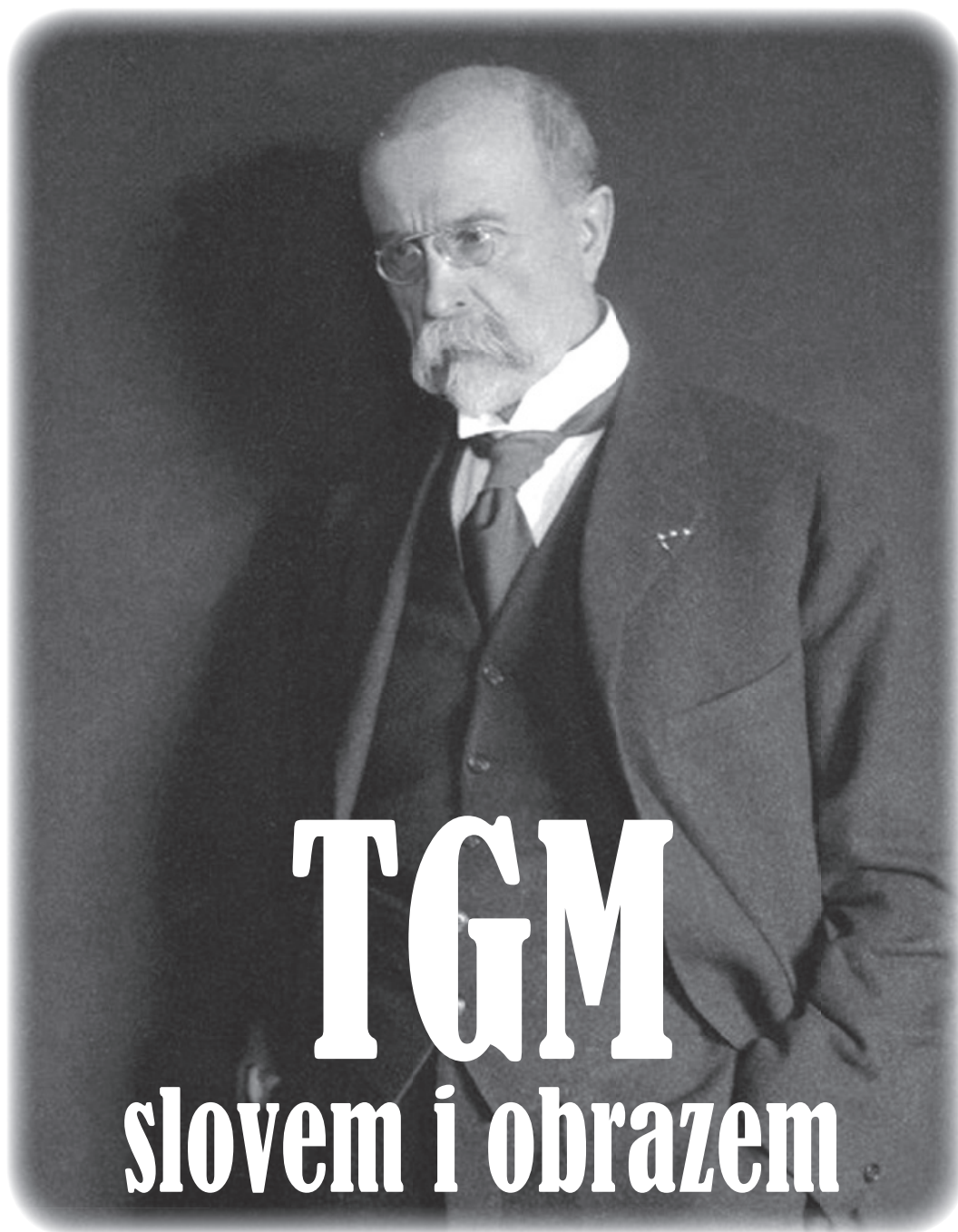
Vítězi, který vjíždíš
do pražských bran,
žehnej Ti svatý Václav
a Mistr Jan.

Červenobílý prapor
jsi světem nes,
červenobílý prapor
Ti vlaje dnes.

A miliony srdcí
bijí Ti vstříc
a muži, ženy, děti
přišli ti říct:

Náš otče, který vjíždíš
do pražských bran,
žehnej Ti svatý Václav
a Mistr Jan.

Karel Toman
(prosinec 1918)

TGM

slovem i obrazem

1850–1937

F. G. Masaryk

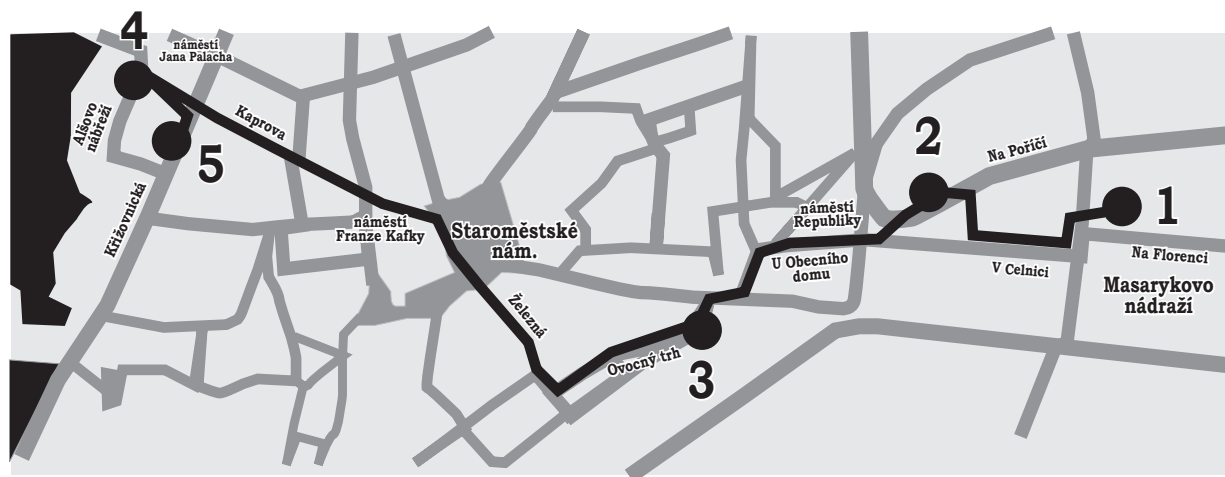
PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

Zuzana a Eugen Brikciusovi
uvádějí pouliční výstavu

TGM

slovem i obrazem

na kterou poskytlo grant hl. m. Praha

Citáty vybral a chronologii sestavil Jaromír Slomek
Graficky upravil Ivo Hornáček

Partneři:

Moser

STOPKA
NÁBYTEK SVĚTOVÝCH ZNAČEK

Ing. Jiří Bek

1918

- ✱ 14. listopadu poprvé zvolen (v nepřítomnosti) čs. prezidentem

1918

- ✱ 21. prosince přijíždí do Prahy a ujímá se úřadu

1920

- ✱ 27. května podruhé zvolen čs. prezidentem

1922

- ✱ 1. listopadu přijímá na Hradě na 30 minut F. X. Šaldu (na jeho žádost); jediné setkání dvou velkých intelektuálů v době Masarykova prezidentství

1923

- ✱ 13. května umírá v Lánech Charlotta G. Masaryková

1923

- ✱ navštěvuje Francii, Belgii a Velkou Británii, 23. října čestný doktorát v Oxfordu

1924

- ✱ navštěvuje Švýcarsko a Itálii

1925

- ✱ *Světová revoluce*

1926

- ✱ 19. března poprvé u Karla Čapka mezi pátečníky

1927

- ✱ navštěvuje Egypt, Palestinu a Řecko

1927

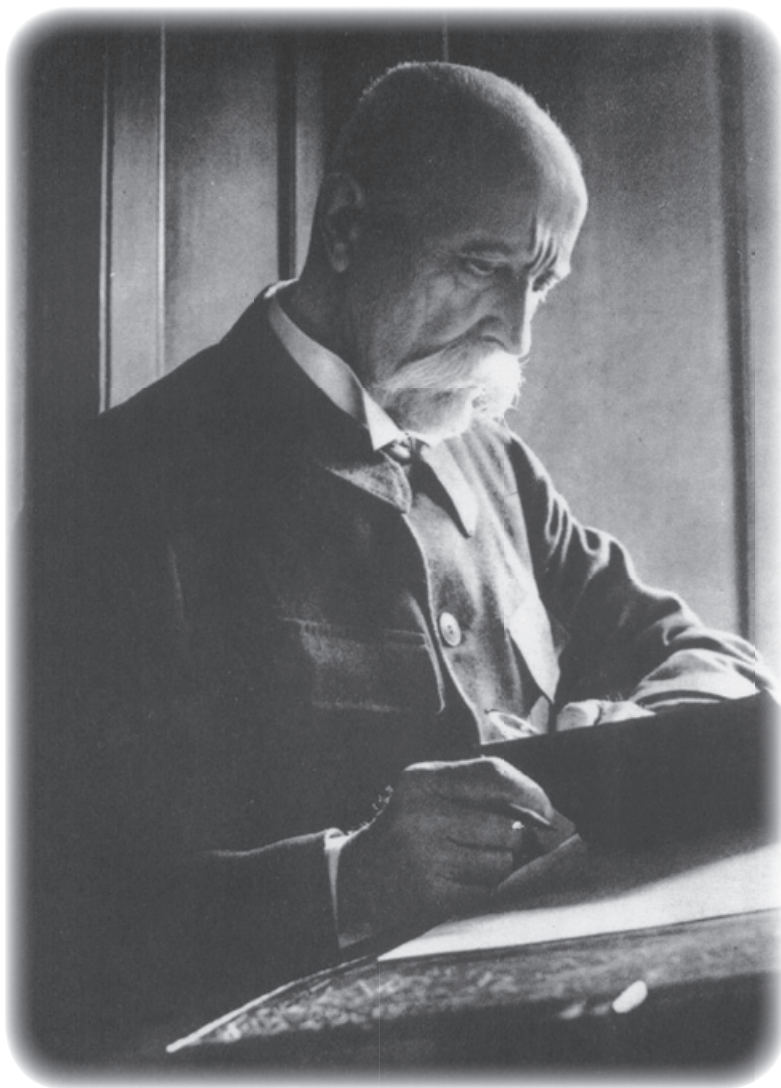
- ✱ 27. května potřetí zvolen čs. prezidentem

1928

- ✱ 13. června podruhé a naposled v životě hovoří s básníkem Otokarem Březinou (na náměstí v Jaroměřicích nad Rokytnou); jediné setkání v době Masarykova prezidentství

1928

- ✱ Karel Čapek: *Hovory s T. G. Masarykem I*

Jsem přesvědčen, že soustava Lenina i jeho praxe je nesprávná a že se nejen nehodí do poměrů našich, ani do poměrů západní Evropy, nýbrž že se nehodí ani samému Rusku.

TGM

(Sovětské Rusko a my, 1920)

Nesprávné je dělat rozdíl mezi mravností velkou a malou, že se politik v zájmu státu nemusí a nemá ohlížet na mravní předpisy. Věc se má ve skutečnosti tak, že člověk, který například lže a podvádí v životě politickém, lže a podvádí také v životě soukromém a naopak; jen člověk slušný bude slušným vždy a ve všem. Havlíček dobře věc rozsoudil, když mezi morálkou soukromou a politickou rozdílů nedělal.

TGM

(Světová revoluce, 1925)

Polovzdělání bolševické je horší než nevzdělání. Diktatura bolševická prýští z nekritického, docela nevědeckého neomylnictví.

TGM

(Světová revoluce, 1925)

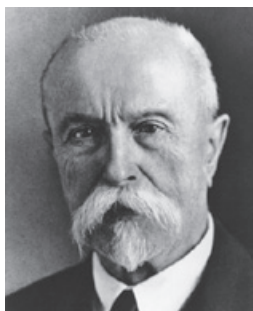

Dal bych pravidlo: nemít nikdy sešlapané podešve a kramfleky.

TGM

(O slušnosti v Čechách, rukopis 1925, tiskem poprvé 1992)

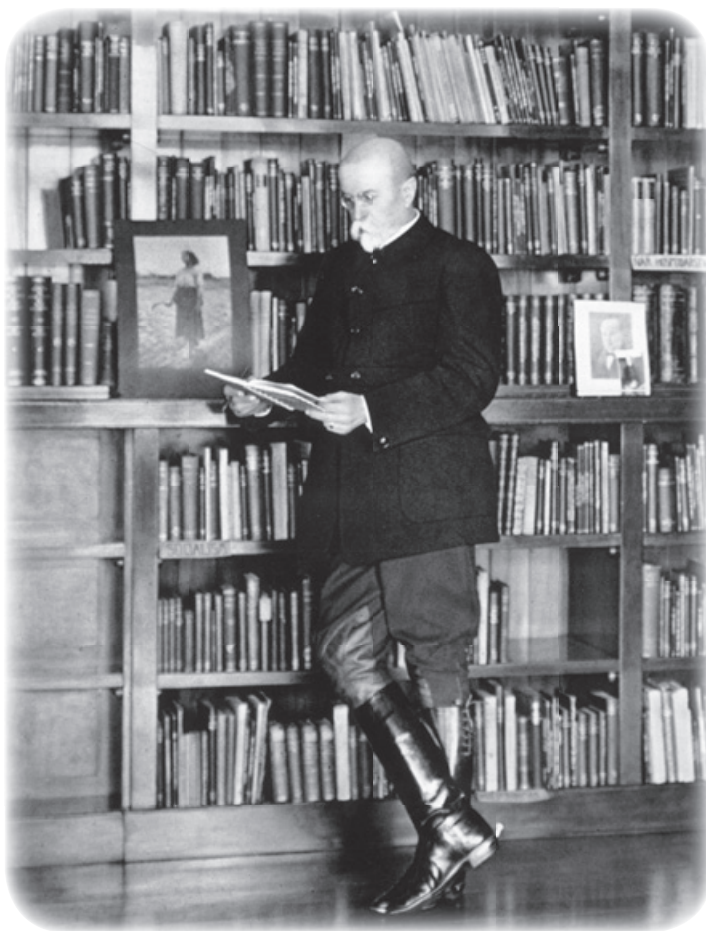
Až jednou dojde na desátého prezidenta, budou věci již tak ustáleny, že prezidentské volby nebudou mít takový význam jako u druhého nebo třetího prezidenta.

TGM

(Bohemia 30. 5. 1926)

Mohamedáni prý, najdou-li kousek popsaného papíru, chrání jej s posvátnou úctou, že by mohl být výpisek koránu; podobně si představuju, že svědomitý spisovatel, a zejména žurnalista (neboť píše denně!) se snaží popsat každý kousek papíru textem, jenž by zasluhoval úctu všech.

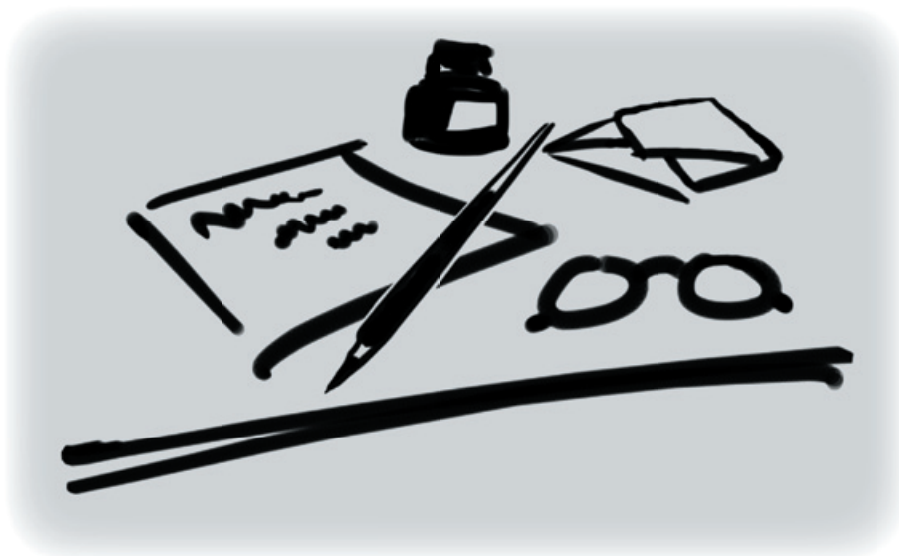
TGM

*(v pozdravném projevu k padesátému výročí
Spolku českých žurnalistů, Praha 18. 11. 1927)*

Lidé pořád se starají o duši, jako by tělo nebylo nic, a zatím máme duši a tělo – proč by tělo bylo méně cenné než duše? Kdo to ví? Kdo to zná, co je hmota, co je tělo? Je nám takovou hádankou jak duše. Zavrhování hmoty a těla může být hodně hrubé a materialistické.

TGM

(přítelkyni Oldře Sedlmayerové v dopise z 26. 8. 1928)

Komunisté prostě propadají staro-
světskému centralismu a absolu-
tismu; je dětinské nebo šílené chtít
z jednoho centra – Moskvy – spravo-
vat celý svět!

TGM

(Lidové noviny 6. 11. 1929)

Kdo nemá nadání, ani vnitřní nutkání, má raději zůstat doma a pracovat rukou. Dobrý sedlák a dobrý dělník je mi milejší než špatný advokát. Zlo je v tom: lidé si představují, že duševní práce je lehká nebo vlastně ani ne práce, a ženou se za ní. Ještě horší je snaha mít se dobře bez obecně prospěšné práce. To je dnešní parvenu – moc a peníze bez práce a zásluh.

TGM

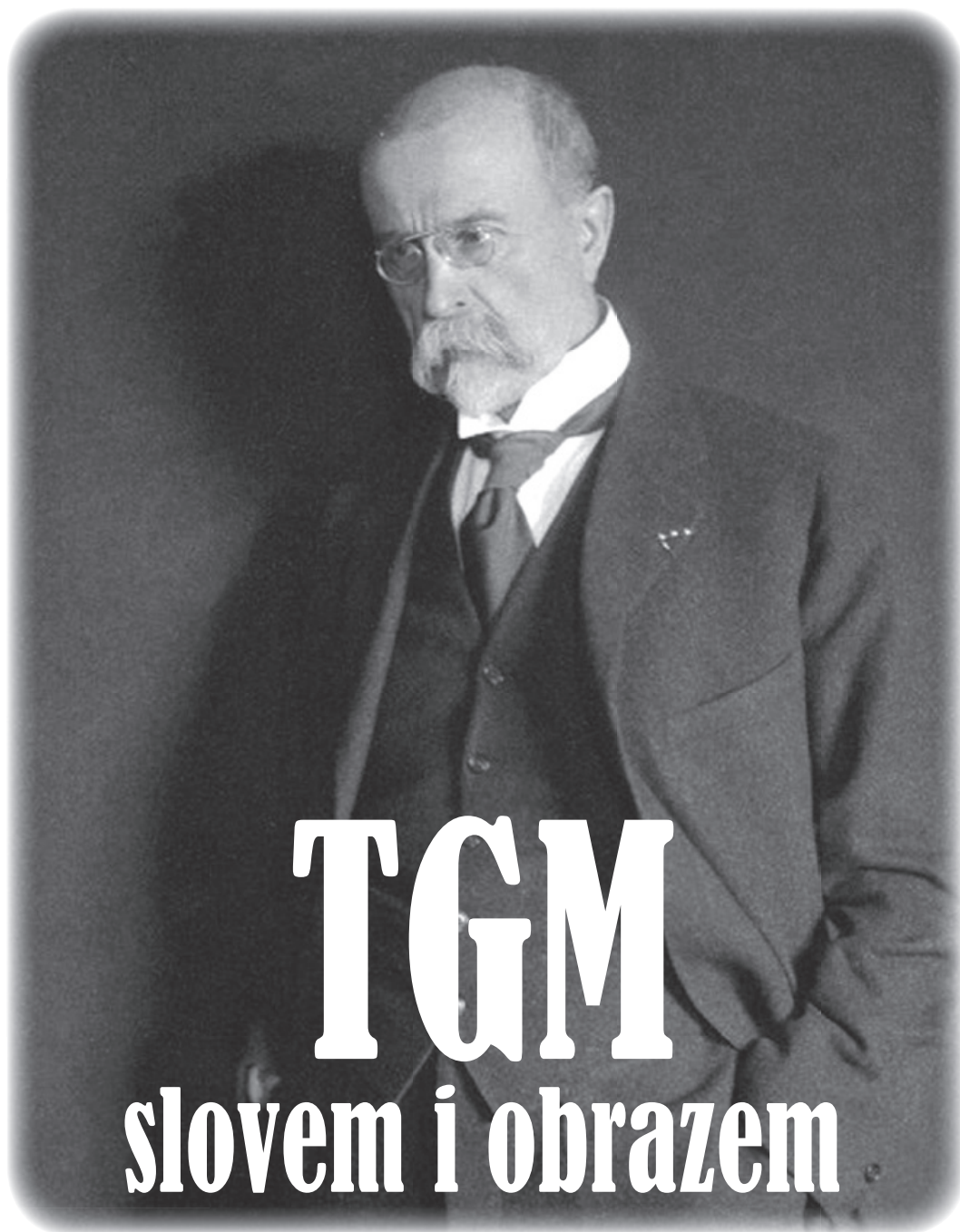
(Prager Tagblatt 8. 12. 1929)

Chovejte se evropsky!

TGM

(Das neue Europa č. 12/1929)

TGM

slovem i obrazem

1850–1937

F. G. Masaryk

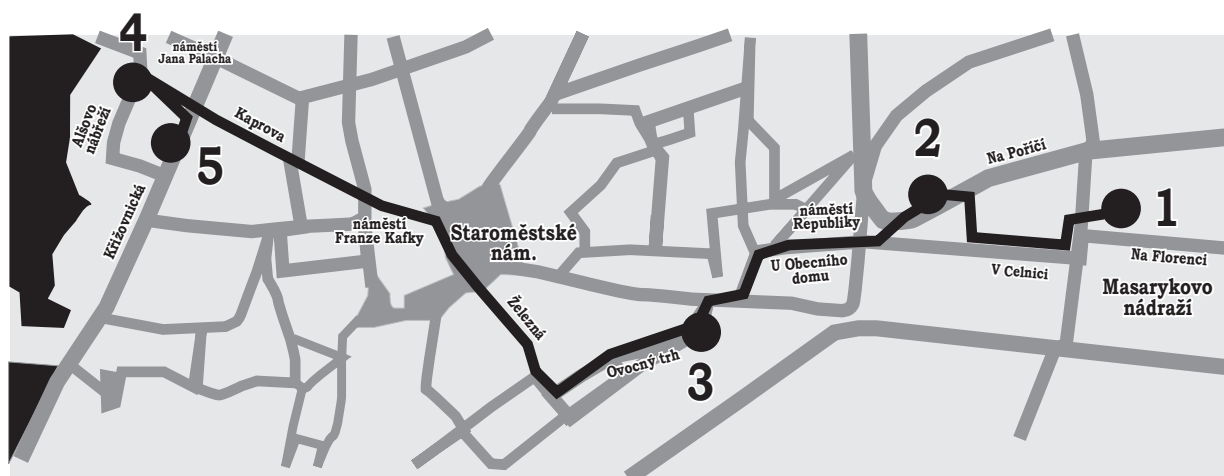
PRA HA
PRA GUE
PRA GA
PRA G

Zuzana a Eugen Brikciusovi
uvádějí pouliční výstavu

TGM

slovem i obrazem

na kterou poskytlo grant hl. m. Praha

Citáty vybral a chronologii sestavil Jaromír Slomek
Graficky upravil Ivo Hornáček

Partneři:

Moser

STOPKA
NÁBYTEK SVĚTOVÝCH ZNAČEK

Ing. Jiří Bek

1930

- ✱ uzákoněno, že „Tomáš Garrigue Masaryk zasloužil se o stát“

1931

- ✱ Karel Čapek: *Hovory s T. G. Masarykem II*

1933

- ✱ 30. dubna recenzuje v Prager Presse Hitlerovu knihu *Mein Kampf*

1933

- ✱ 28. října se jízdo účastní oslav výročí vzniku ČSR v centru Prahy

1934

- ✱ 24. května počtvrté zvolen čs. prezidentem

1935

- ✱ Karel Čapek: *Hovory s T. G. Masarykem III*

1935

- ✱ Karel Čapek: *Mlčení s T. G. Masarykem*

1935

- ✱ Emil Ludwig: *Duch a čin. Rozmluvy s Masarykem*

1935

- ✱ 14. prosince abdikuje

1937

- ✱ 4. července se naposledy objevuje na veřejnosti: nečekaně přijíždí na Strahov na legionářské oslavy 20. výročí bitvy u Zborova

1937

- ✱ 14. září umírá v Lánech

1937

- ✱ 21. září pochován na lánském hřbitově

Prezident mezi pátečníky

(...) Za tohoto rozhovoru se obyčejně nečekaně otevrou dveře a v jejich rámci se objeví vysoká štíhlá postava – pan prezident je tady. Pátečníci povstávají, prezident kývne s úsměvem hlavou, sedá si a s ním ostatní. Na Karla Čapka přichází těžká chvíle. Musí zahájit rozhovor, musí dělat konferenciéra, než se zábava rozproudí. Ostatní si prezidenta, třebaš ho viděli už častěji, vždy znovu prohlížejí. Jejich oči jsou výmluvné. V jedněch je plaché vyznání lásky, v druhých obdiv, v třetích přátelská úcta, ale ve všech se zračí zcela určitý vztah. Prezident dívá se v takové chvíli, sedě v křesle s nohama lehce přehozenýma, k zemi. Cítí asi, že je to jakési intimní uvítání, jež mu chystá každý jednotlivě, jímž se každý jednotlivě sám v sobě raduje. Rozhovor zprvu obyčejně vážne a po pravdě nutno říci, že prezident valně nepřispívá k jeho rozproudění. Nezajímá-li ho některé téma či nesouhlasí-li, řekne suše: „Tož, to ne“ nebo ještě sušeji: „Tož, to nevím“ a Karel Čapek, jemuž nastává úkol vymyslet něco vhodnějšího, skloní ve smutném zadumání hlavu a saje zamyšleně na prázdné cigaretové špičce. (...)

František Langer
(České slovo 7. 3. 1930)

Chcete-li to vědět, tedy jím třikrát denně:
k snídani napřed něco ovoce, ždibec másla
a zavařeniny na topince, občas kousek opékané
slaniny a tak asi půl sklenice neslazeného čaje;
jídával jsem někdy i vejce naměkko, ale není to
prý moc zdravé. K obědu několik lžic bílé po-
lévky, malý kousek masa, víc zeleniny, kousek
moučníku, ovoce a černou kávu. K večeři jsem
si zvykl na talířek kaše nebo kousek buchty
s mlékem obarveným kapkou kávy. (...) Mezi
tím trojím jídlem nepožívám nic, leda o páté
doušek holého čaje, je-li společnost. Žaludek si
potřebuje odpočinout, jako každý pracující úd,
a toho se mu dostane vyhladověním.

TGM parafrázovaný Karlem Čapkem
(Hovory s TGM – Život a práce, 1931)

...měl u sebe amerického rejdaře, muže padesátníka, chlapíka tvrdého jako suk; bylo to na pěkné lesní louce; aby ukázal, co Amerika dovede, produkoval se loďař, chodě po rukou. Nuže, tady šlo o čest národních barev; a osmdesátiletý prezident se postavil na ruce jako svíčka.

Karel Čapek

(Masaryk ve fotografii, 1931)

**To nevadí, že k nám
proniká takzvaný
amerikanism. Tolik
let jsme evropeizovali
Ameriku, mají teď
stejně právo.**

*TGM parafrázovaný Karlem Čapkem
(Hovory s TGM – Život a práce, 1931)*

Například v roce 1931 jsem zaznamenal 1350 zápisů a uvedl k prezidentovi asi 400 návštěvníků domácích i cizích. Ponejvíce to byli Anglosasové. Ani tím ovšem Masarykova aktivita nekončila. Stačil během roku zhlédnout téměř

100 filmů a navštěvoval z operních představení především ta, ve kterých právě zpívala Jarmila Novotná nebo hostoval Fjodor Šaljapin. Neopomenul také čas od času navštívit Německé divadlo v Praze, zúčastňoval se schůzek pátečníků a jako dobrý chodec se na cestu z Hradu k Čapkově vile vydával pěšky. K tomu všemu je třeba přičíst i hudební večery pořádané v Lánech...

Antonín Schenk

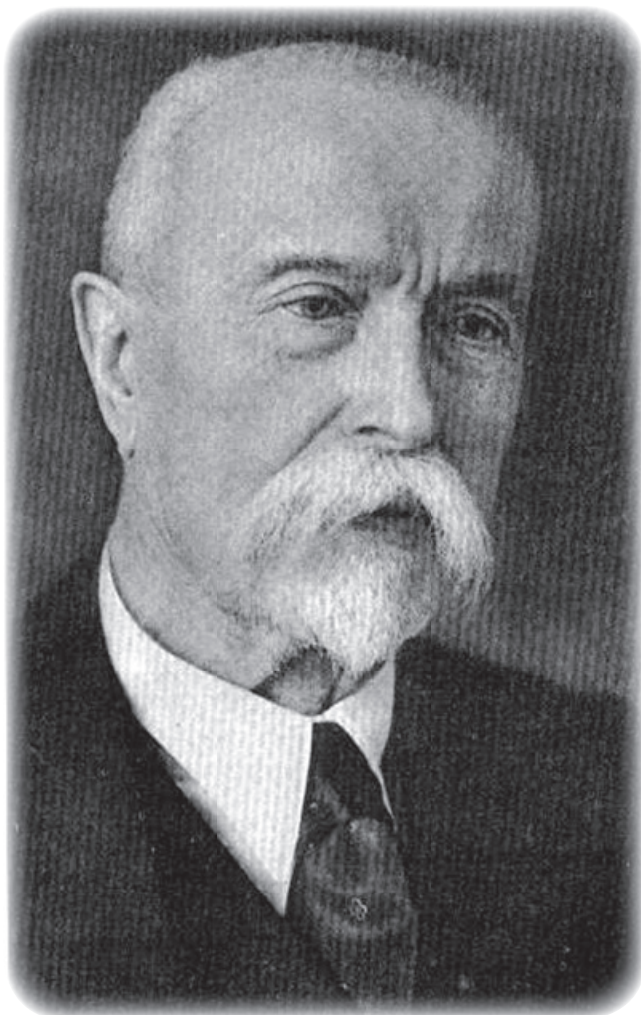
*(tajemník T. G. Masaryka v letech 1928 až 1937;
z knihy Jindřišky Smetanové:
TGM: Proč se neřekne pravda?, 1996)*

Každá násilná moc je jenom překážka,
která dřív nebo později bude smetena;
každá reakce, každý sestup k demagogii
a fanatismu není než epizoda, po níž – se
zbytečnými ztrátami, za cenu krve a drahé-
ho času – se vrátí svoboda lidských duší.

TGM parafrázovaný Karlem Čapkem

(Lidové noviny 25. 12. 1934)

- Doufám, že nejste pro esperanto!

- Na to jsem se naučil příliš mnoha řečem pravým.

- Kolika?

Začal počítat na prstech:

- česky a ovšem německy, potom francouzsky, anglicky, ale netroufal bych si uveřejnit anglický nebo francouzský článek a nedat si ho předtím opravit od Angličana, Francouze. Myslil jsem si, že jen Francou-

zi jsou tak jazykově jemní v své tradici. V Londýně jsem viděl, že Angličané také: narazí-li na neanglický obrat, jsou podrážděni. Ne tak Američané. Rusky umím dobře mluvit, psát méně, italsky pohodlně číst a z nouze mluvit. V mladých letech jsem se učil také maďarsky, polsky a slovanským řečem vůbec rozumím docela dobře. Krom toho ovšem řecky a latinsky, také jsem se učil sanskrtu a rok arabštině.

Emil Ludwig

(Duch a čin. Rozmluvy s Masarykem, 1935)

Prezidentský úřad je těžký a zodpovědný, a vyžaduje proto plné síly. Vidím, že již nestačím, a proto se ho vzdávám. Byl jsem čtyřikrát zvolen prezidentem naší republiky. Snad mi to dává legitimaci, abych vás poprosil a celý národ československý i spoluobčany národností ostatních, abyste při správě státu pamatovali na to, že státy se udržují těmi ideály, z nichž se zrodily. Sám jsem si toho byl vždycky vědom. Potřebujeme zahraniční politiku a doma

spravedlnost ke všem občanům, ať jsou kterékoliv národnosti. Rád bych vám ještě řekl, že za svého nástupce doporučuji dr. Beneše. Pracoval jsem s ním za hranicemi i doma a znám ho. Mám plnou důvěru, že vše půjde dobře, a dá-li Bůh, budu se na vás ještě chvíli dívat, jak to vedete. Vás, pane ministerský předsedo, prosím, abyste vzal mou rezignaci na vědomí a zařídil, co je třeba.

TGM

(14. 12. 1935)

Vzpomínám na moment, kdy dědeček mluvil i o posledních věcech člověka, a to úplně klidně, až s veselým realismem své povahy říkal – jen žádné pomníky a mauzolea, nemám to rád a ještě by se to muselo jednou bořit – ale pohřeb, to uvidíte pěkný, to my dovedem, u nás chodí lidi rádi na pohřby.

Herberta Masaryková

(Bylo nebylo, samizdat 1980, oficiálně 1992)

To kalné ráno

Za sto let možná děti našich dětí
svým dětem budou teskně vyprávěti
o šedém ránu čtrnáctého září,
na věky označeném v kalendáři.

To kalné ráno, to si pamatuj,
mé dítě.

Až ze všech nás už budou jenom stíny
či prach, jež čas klást bude na hodiny
života příštích, v ranním šeru
chvíle se ozve bez úderu.

To kalné ráno, to si pamatuj,
mé dítě.

Tu chvíli před půl čtvrtou ranní,
ten okamžik, a konec umírání,
když smrt se dotkla vrásek čela
a ranní mlhou odcházela.

To kalné ráno, to si pamatuj,
mé dítě.

Evropo, Evropo, až zvony rozhoupají,
měla bys být první mezi těmi, kdož lkají.
Evropo, hrozná nad meči a děly,
ve světle svící, jež se rozhořely.

To kalné ráno, to si pamatuj,
mé dítě.

Jaroslav Seifert
(14. 9. 1937)